

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 12780/2024
12.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Бранислав Херцег, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате и утврђења, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новог Саду Гж 447/24 од 14.03.2024. године, у седници одржаној 12.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новог Саду Гж 447/24 од 14.03.2024. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новог Саду Гж 447/24 од 14.03.2024. године ставом првим изреке, одбијена је жалба туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Новом Саду П 841/23 од 06.12.2023. године, којом је усвојен тужбени захтев тужиље и обавезан тужени да тужиљи исплати 18.657.662,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате, утврђено да је тужени стекао право својине на 158/237 идеалних делова парцеле број ... к.о. ... и на 7205/19200 идеалних делова парцеле број ... к.о. ... што је тужиља дужна признати и дозволити да се на основу ове пресуде тужени упише са правом јавне својине, те је обавезан тужени да тужиљи на име накнаде трошкова поступка исплати 443.430,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11, 49/2013-УС, 74/2013-УС, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23), Врховни суд је утврдио да ревизија туженог није основана.

При доношењу побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у катастру непокретности уписана као власник непокретности из л.н. број ... к.о. ..., парцела број ... површине 19а 20м² у ½ дела и непокретности из л.н. бр. ... к.о. ... парцела број ... површине 2а 37м² у целисти. Ове парцеле су уписане као грађевинско земљиште, по култури - њива 3. класе. Предметне парцеле су настале парцелацијом парцеле број ... Обе парцеле су биле у државној својини, са правом коришћења сада покојних родитеља тужиле. Право коришћења предметних непокретности тужила је наследила од родитеља, а у току 2022. године извршено је претварање права коришћења у право својине тужиле. Парцела број ... к.о. ... је први пут предвиђена за јавну саобраћајну површину Детаљним урбанистичким планом „Адице“ („Службени лист Града Новог Сада“ број 13/95), док је парцела број 2579/21 први пут предвиђена за јавну намену Планом генералне регулације простора за породично становање у западном делу града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“ број 3/12). Према важећем Плану генералне регулације простора за породично становање у западном делу Града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“ број 34/17) и Плана детаљне регулације шумске улице у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“ број 53/16) и Плана детаљне регулације Адица у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“ број 22/19), парцеле број 2579/2 и 2579/21 к.о. Ветерник су у целисти предвиђене за површину јавне намене – улицу ... у Ветернику. Према фактичком стању парцела број ... представља улицу ... у површини од 1441м² (75,1% од укупне површине) и у том делу се користи као јавна саобраћајна површина. Део парцеле који није приведен јавној намени ограђен је и функционално се користи са суседним грађевинским парцелама. Парцела број ... представља улицу ... у површини од 158м² (66,7% од укупне површине парцеле) и користи се као јавна саобраћајна површина, а преостали део парцеле је ограђен и функционално се користи са суседним грађевинским парцелама. Улица ... је опремљена водном, електроенергетском, телекомуникационом и гасном инфраструктуром, док је саобраћајна површина изграђена од асфалтног застора. Тржишна вредност земљишта предметних парцела износи 21.238,09 динара по м². Поступак експропријације није вођен, нити је донета одлука о одузимању земљишта и одређивању правичне накнаде, нити је тужиле за спорно земљиште исплаћено новчано обештећење. Правни претходник тужиле, а ни тужила се нису одрекли права на земљиште нити права на исплату правичне накнаде. Оценом налаза вештака, који је имао у виду извештај Пореске управе, тржишна вредност предметних парцела је 21.238,09 динара по м², што за парцелу број ... к.о. ... од 1441 м² износи 30.604.087,69 динара, те како је тужила власник ½ удела припада јој 15.302.043,84 динара, а за парцелу број ... износи 3.355.618,22 динара, на којој је тужила власник са 1/1 удела, те јој укупно припада 18.657.662,00 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилном применом члана 1. став 1. Протокола уз Европску конвенцију за заштиту људских права, члана 58. Устава Републике Србије, члана 2. и 5. Закона путевима и члана 69. и 70. Закона о планирању и изградњи, усвојили тужбени захтев и тужиле досудили накнаду за одузете парцеле у износу од 18.657.662,00 динара у висини утврђеној према налазу и мишљењу судског вештака усаглашеном са извештајем Пореске управе, а због извршене фактичке експропријације земљишта.

Неосновано се у ревизији туженог истиче да је материјално право погрешно примењено.

Одредбом члана 58. Устава Републике Србије у ставу 1, зајемчено је мирно уживање имовине и других имовинских права стечених на основу закона. Ставом 2. истог члана прописано је да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Чланом 3. Закона о основама својинскоправних односа ставом 1. прописано је право власника да своју ствар држи, да је користи и да њоме располаже у границама одређеним законом. Свако је дужан да се уздржава од повреде права својине другог лица, прописује став 2. наведеног члана.

Одредбом члана 2. став 1. тачка 6. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник Републике Србије“, број 72/09...145/14) прописано је да површина јавне намене јесте простор одређен планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина за које је предвиђено утврђивање јавног интереса, у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и др.).

Одредбом члана 10. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, број 72/11... 113/17) поред осталог прописано је: добрима у општој употреби у јавној својини, у смислу овог закона, сматрају се оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су као такве одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, пруги или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и др.) (став 2), да свако има право да добра у општој употреби користи на начин који је ради остварења те намене прописан законом, односно одлуком органа или правног лица коме су та добра дата на управљање (став 4) и да добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев државних путева II реда, који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута I и II реда) и тргова и јавних паркова, који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој територији се налазе (став 7.)

У конкретном случају, према важећем Плану генералне регулације простора за породично становање у западном делу Града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“ број 34/17) и Плана детаљне регулације шумске улице у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“ број 53/16) и Плана детаљне регулације Адица у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“ број 22/19), парцеле број ... и ... к.о. ... су у целости предвиђене за површину јавне намене – улицу ... у Ветернику. Због тога је земљиште, сагласно цитираним одредбама Закона о јавној својини, постало добро у општој употреби у јавној својини туженог као јединице локалне самоуправе, које као улице свако има право да користи на начин који је ради остваривања те намене прописан законом и подзаконским актима. На тај начин извршена је „фактичка експропријација“ која настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији, односно изузимању земљишта. Тужила је фактички лишена права својине, са свим атрибутима из члана 3. Закона о основама својинскоправних односа, и није дужна да трпи штетне последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији (изузимању из поседа), које би било основ за исплату новчане накнаде. Имајући изложено у виду, нису основани ревизијски наводи туженог о погрешној примени материјалног права, у погледу основа тужбеног захтева.

Неосновано се ревизијским наводима оспорава висина досуђене накнаде тужили. Наиме, фактичко заузимање парцеле ради изградње улица представља правни

основ за остваривање права на новчану накнаду у висини која не може бити нижа од тржишне, исто као и да је спроведен поступак експропријације, односно изузимање земљишта из поседа, који је у овом случају изостао пропустом надлежног органа туженог. Наведено следи из цитиране одредбе члана 58. став 2. Устава Републике Србије и праксе у примени члана 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију о људским правима, засноване на ставу Европског суда за људска права да се код сваког одузимање имовине у јавном интересу мора постићи равнотежа између захтева општег интереса и права појединца на њено уживање, да одсуство накнаде или неодговарајућа накнада код експропријације редовно представља несразмерно мешање државе, односно да ако се појединцу за одузету непокретност не плати никаква накнада, повреда права на мирно уживање имовине постоји све до оног момента када дође до успостављања равнотеже интереса, исплатом адекватне накнаде.

У ревизији су изнете примедбе на оцену доказа, а тим се у суштини оспорава утврђено чињенично стање, што не представља дозвољен разлог због којег се ревизија може изјавити, насупрот прописаног у члану 407. став 2. ЗПП. Такви наводи се не разматрају у ревизијском поступку.

Из изнетих разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранка Дражић с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић